

Önéletrajz

Régi néptanítók családjából származom, ükapám is oskolamester volt. Nagypám Horváth János- írói nevén Váth János- legutóbb Balatonalmádiban volt igazgató tanító. A tanítás mellett nem mellékesen irodalommal is foglalkozott. Balatoni tárgyú novellákat és kisregényeket írt. A Révai nagy lexikontól kezdve, számos irodalmi lexikon és írók életrajzi lexikon említi a nevét, adatait és munkásságát. 1945 előtt 53 önálló kötete jelent meg, majd klerikálisnak minősítve, az eddig szorgalmasan járó tollából többé nem látott nyomdafestéket több írása. De az irodalmi lexikonok továbbra is említették s az irodalomtörténettel foglalkozók ismerik nevét és munkásságát. 1962-ben halt meg Balatonalmádiban van eltemetve.

Édesapám Fodor Ödön Várpalotán tanított 1922-től 1959-ben bekövetkezett haláláig. A palotaiak Dönci bácsija a tanítás mellett szintén irodalommal foglalkozott. Versek írt, melyek különböző országos irodalmi lapokban jelent meg. 260 nyomtatásban megjelent verséről tudunk. Számos országos irodalmi társaság tagja volt. A palotai gyerekeknek szombat délutánonként meseórákat tartott, melyekről ma is szeretettel beszélnek az akkori gyerekek (legtöbbször az iparos olvasókör) felkérésére színdarabokat tanított a felnőtteknek, melyeket Várpalotán és a környékbeli falvakban adtak elő. Az Iparostanonc-iskola énekkarát vezette, kántor helyettes volt s az egyházközség vezetőségi tagja. Az Iparostanonc-iskolában több éven át tanított tornát és a sportkört vezetett. Élete vége felé sok éven át kínozza súlyos szívbetegsége, de rosszulletei sem tartották vissza a hivatástudattal járó teendőitől.

Édesanyám óvónői képesítéssel rendelkezett, de férjhezmenetele után a háztartásban maradt és férjének hű segítőtársa. A családi tűzhely gondos őre, szerető édesanya volt, halk szavú, türelmes és segítőkész s ilyen maradt haláláig.

Én 1926 ápr. 26.-án születtem Várpalotán, a Megyeházának nevezett épületben, melyben akkor a község tisztviselő és pedagógusai laktak. Később a Polgári iskola költözött az épületben, mi pedig az 1928-ban megépült Új Iskolába költöztünk. Két évig albérletben laktunk. Iskoláimat a Római Katolikus Leányiskolában kezdtem, az úgynevezett Zárdaiskolába, ahol az irgalmas nővérek tanítottak. Majd a polgári iskolába jártam s ennek elvégzése után Veszprémbe az Angolkisasszonyok Tanítónőképzőjébe folytattam tanulmányaimat s itt képesítőztem 1945-ben. Harmadik képzős koromban leventelány csapat vezetőképző 1 hetes tanfolyamon vettünk részt. Itt ismerkedtem meg először a néprajzzal, néptáncsal, népdalokkal, népi játékokkal. Egyik előadó Forrai Katalin volt. A tanítónőképző elvégzése után Pétfürdőre kerültem tanítónőnek, 1945. szeptemberben. A háború vége felé agyonbombázott és kifosztott Várpalota és Pétfürdő lakóinak szinte a nulláról kellett kezdeni az életet. Így volt az iskola is. Szüleim lakásán a nagyrészt összetört bútorok lekvárokkal összekent és széttépett könyvek rendbehozatala után Péten az egy tanteremre apadt padokban tanítottak. Györéné- idősebb tanítónő- vezette az 1. és 2. osztály 75 gyerekkel, ugyanabban a teremben délután én tanítottam a 3., 4., 5., 6., 7., 8. osztályt 96 gyerekkel. Kb. minden osztályban volt egy esetleg két tankönyv. Füzet és ceruza elegendő akadt. No meg tábla is kréta is volt. Szerencsére ez az állapot csak hónapig tartott, ugyanis fogságból hazajött Horváth István tanító, aki átvette az 5., 6., 7., 8. osztályokat s nekem a 3. 4. osztály maradt 50 gyerekkel. Az anyagi állapotok is lassan javult, padokat is kaptunk a másik terembe. A jegyzetfüzetek teltek s a kis koponyák is gyarapodtak. A Vörös kereszt útján Hollandiából kap kaptak az iskolák tejport, sajtot... melyet a szünetben osztottunk a gyerekeknek. Szóval kibírtuk a fizikailag nehéz időket!

Az iskolában és azon kívül is sok népdalt, népi játékot tanítottam az ifjúságnak. 1947 nyarán cserkészlány csapat vezetőképző tanfolyamot végeztem Pálfán s egy évig cserkészlány csapatot vezettem Pétfürdőn annak országosan megszüntetéséig 1948 ig. Szintén 1947 nyarán, Siófokon részt vettem a Balatoni Népfőiskola 3 hetes tanfolyamán- melyet Molnár István vezetett- s ott egy életre szóló indíttatást kaptam a néprajz és néptánchoz. Pétfürdőn alakított és vezetett néptánc-csoportból két fiú Katona György nyugdíjazásáig ott dolgozott, előbb, mint szólótáncos, majd csoportvezető, aztán igazgatóhelyettesként.

1951-'57 között tüdő TBC miatt nem dolgoztam tanítói pályán. De betegségem javulása után- a nehéz megélhetési viszonyok miatt- a Várpalotai Rendelőintézetben dolgoztam, mint orvos írnok, majd az asszisztensvizsga letétele után rendelőintézeti asszisztensként. 1957-ben ismét visszamehettem a tanítói pályára s a Várpalotai 2. sz. Általános Iskolában tanítottam. 1959-től a tanítói munka mellett bábjátzó szakkört-csoportokat vezettem 25 éven át. Itt meséket, népdalokból összeállított történeteket, népballadákat

állítottam bábszínpadra. Magam is írtam bábdarabokat, bábszínpadi feldolgozásokat, melyek a BÁBJÁTÉKOS KISKÖNYVTÁR című műsorfüzetben, valamint a KIS JÚLIA BALLADÁJA bábszínpadi feldolgozása a MÓRA FERENC KIADÓNÁL a GYERMEKSZÍNPAD sorozatban 1970 nov. 10.-én. Azon kívül a HÁROM SZÉKELY NÉPBALLADA bábszínpadi feldolgozásának magyarországi megjelenése után (B.K.K. 82.füzet, 1983) Csehszlovákiában: MÓDSZERTANI SEGÉDANYAGKÉNT Okrosné Osvetová Stredisco Dunajska Streda külön kiadásban 1984-ben, jelent meg. Ezt a bábdarabot a DUNASZERDAHELYI ÓVÓNŐK BÁBCSOPORTJA a KOMÁROMI JÓKAI NAPOKON játszotta 1984-ben, ahol FESZTIVÁL DÍJAT nyertek vele. A KASSAI MAGYAR BÁBEGYÜTTES, melyet Dr. Szőke István vezetett 1970-ben a KIS JÚLIA BALLADÁJÁT játszotta Kassán és környékén.

Általam vezetett bábcsoportokkal 1961 óta, az évente megtartott megyei bábjátékos fesztiválon 24 arany és 3 ezüst oklevelet nyertünk. Az 1. JÁTSSZUNK BÁBSZÍNHÁZAT TV. VETÉLKEDŐ alkalmával 1968-ban EZÜST PARAVÁNDÍJ volt a jutalma csoportomnak, melyet KIS JÚLIA BALLADÁJA játékaival nyertünk. Helyi és megyei előadásokon kívül a HÁROM SZÉKELY NÉPBALLADÁVAL- (KIS JÚLIA, BÍRÓ SZÉP ANNA, NAGY BIHAL ALBERTNÉ) meghívására a PEDAGÓGUSOK FÁKLYA KLUBJÁBAN és PÉCSETT a NEMZETKÖZI FELNŐTT BÁBFESZTIVÁL esti műsorában szerepeltünk.

1947-ben férjhez mentem Pacsu Gergely tisztviselőhöz, aki a Péti nitrogénműveknél dolgozott előbb a könyvelésben, majd a beruházási osztályon. Nyugdíjasként pedig minden évben fél évet dolgozott az évente történő egész gyár leltározásánál, több nyugdíjas társával együtt 15 éven át, 75 éves koráig.

Házasságunkból két leánygyermek született Ilona és Sára. Ilona jelenleg az Agrobank Veszprémi Részlegén dolgozik. Sára pedig az APEH-nál Győrben csoportvezető. Férje pedig mérnök-tanár a Győri Ipari tanuló Iskolában.

Mindkét gyermekünk 2-2 unokával ajándékozott meg. Sára gyermekei Enikő idén érettségizik Mosonmagyaróváron a Kéttannyelvű Gimnáziumban. Igen jó tanuló, német nyelvből a felsőfokú vizsgája is megvan, és az ELTE-n szeretne továbbtanulni. Anikó két éves.

Ilona lányomnál szintén két gyermek van: Krisztina múlt évben kapott tanárnői oklevelet az Esztergomi Tanítónőképző Intézetben, ahol az én édesapám, Krisztike dédapja is végzett 1916-ban. Krisztina nem tanít, hanem jelenleg két éves Filmértékelési Iskolát végez ugyanott. Időközben férjhez ment és egy Gáborka nevű dédunokával ajándékozott meg. Férje Dóczi László telefonszerelő. Viktória unokám Budapesten a Könnyűipari Főiskola Bőripari részlegére jár a tervező szakra. Idén utolsó éves, jövőre a Külker.-re szeretne menni.

A megnövekedett család általában Balatonalmádiban találkozik nyaranként a nagyszüleimtelől örökölt házban, mely sajnos 1950 óta tanácsi rendelkezésű volt s nagyszüleimnek egyetlen szóba maradt konyha nélkül, azokban a nehéz időkben! Kicsit petőfiesen mondva: Nagyszüleim szorgalmas életük verejtékinek gyümölcseit-akkor – mások emésztették meg! Ma már ismét saját tulajdonunkban van. Egy kényszerbérlet még mindig van a házban- azokból az időkbelől, de ígéretet kaptunk az önkormányzattól, illetve törvény rendelkezik, hogy 1-2 éven belül más lakást biztosítanak számára.

Időközben pedagógia is iskolán kívüli neveléssel kapcsolatos pályázatokat és cikkeket írtam. Utóbbiak megyei és országos lapokban jelentek meg. Országos pedagógia pályázatokon 1964-ben a Köznevelés c. folyóiratában meghirdetett pályázaton: BÁBJÁTSZÓ SZAKKÖRÖK NÉGY ÉVES MUNKATERVÉVEL 3. díjat nyertem, majd az ÖTESZTENDŐS AZ ISKOLATELEVÍZIÓ pályázatra benyújtott munkámmal 1969-ben szintén 3. díjat nyertem. Címe: 1. osztályosok számára környezetismert tantárgyból: A NÉGY ÉVSZAK forgatókönyve.

1971-ben rokkant nyugdíjas lettem TBC-s eredetű mellékvesekéreg elégtelen működése miatt. Iskolában tovább nem taníthattam, de 3 évi pihenés után kötetlen munkát végeztem. Néprajzi, helytörténeti, pedagógiai, közművelődési cikkeket és pályamunkákat írtam, melyekkel eddig 9 megyei első, második díjat nyertem, köztük kiemelkedő első díjat is, valamint 4 országos első, második díjat s több különdíjat. Rövidebb írásaim a: HONISMERET, MŰHELY, VESZPRÉM MEGYEI PEDAGOGIAI KÖRKÉP, VESZPRÉM MEGYEI HONISMERETI TANULMÁNYOK, ÚJ HORIZONT, SOMOGYI HONISMERETI HIRADÓ, VÁRPALOTAI FÜZETEK C. folyóiratokban, valamint a NAPLÓ c. napilapban jelentek meg. Eddig két önálló kötetem jelent meg helyi és megyei kiadásban. A VÁRPALOTAI ISKOLÁK TÖRTÉNETE a MEGYEI NEVELÉSTÖRTÉNETI TÁRSASÁG KIADÁSÁBAN, VÁRPALOTA HELYTÖRTÉNETI KÉZIKÖNYVE a LAKITELEK ALAPITVÁNY ajánlására 13 támogatóval helyben jelent meg. 1989 nyarán a Veszprém megyei Múzeum kérésére, az Erdélyből áttelepült családok gyermekeinek, Veszprémben tartott iskolai felzárkóztató táborban szerepeltünk bábcsoportommal: PALOTA VÁRÁNAK DICSŐ NAPJAI című,

bábszínpadra dolgozott történelmi játékkal. Tárnya abból az időből való, amikor Thury György védte Palota várát a török támadások ellen. Ugyanezzel a darabbal, melyhez történelmi háttérrel és rendezői tanácsokat írtam, részt vettem a SZÉCHENYI TÁRSASÁG által meghirdetett 1 felvonásos drámai mű pályázatán ahol különdíjat nyertem. Majd a MEGYEI NEVELÉSTÖRTÉNETI TÁRSASÁG küldöttjeként részt vettem Sárospatakon a Comenius születésének 400. évfordulóján rendezett NEMZETKÖZI TUDOMÁNYOS KONFERENCIÁN.

1986 óta a VÁRPALOTAI HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY (Tájház) –ban dolgozom és ott a látogató csoportok részére múzeumi foglalkozásokat tartok, valamint szombat délelőttönként játékkészítést, délután pedig meseórát. 1989-ben felkutattam Várpalota régi mezővárosi címerét, melyet a város egy év múlva visszaállítatott és ma is az díszíti a város zászlaját és hivatalos pecsétjét.

Tagja vagyok: a Máltai Szeretetszolgálat helyi csoportjának,

a Városszépítő és –védő Egyesület vezetőségi tagja,

a Megyei Neveléstörténeti Társaságnak,

a Megyei Honismereti Társaságnak

a Megyei Múzeumbarátok Körének

a Megyei Pedagógiai Társaságnak,

az országos társaságok közül:

az Összmagyar Testületnek

a Néprajzi Múzeum Baráti Körének

a METEM-nek (Magyar Egyháztörténet Enciklopédiai Munkaközösség)

az UNIMA-nak Magyarországi csoportjának (Nemzetközi Bábjátékos Szövetség)

a Magyar néprajzi Tanácsának

Évente részt veszek az országos Honismereti akadémián.

Segítő és zsűritagként részt veszek az általános iskolások számára rendezett HELYTÖRTÉNETI VETÉLKEDŐN, melynek ötletét én vettem fel 1990-ben. Azóta évente megrendezésre kerül a Krúdy Gyula Városi Könyvtár és a Nagy Gyula Galéria rendezésében.

Több helyi klubok és társaságok felkérésére tartottam helytörténeti előadásokat.

Jelenleg az EZERÉVES A MAGYARORSZÁGI ISKOLA pályázatára szeretném megírni a VESZPRÉM MEGYE ÁRPÁDKORI ISKOLÁNAK ÉS MŰVELŐDÉSI LEHETŐSÉGEINEK TÖRTÉNETÉT. Ezen dolgozom egy év óta és nyomdára előkészítem A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTTI KULTURÁLIS ÉLET VÁRPLAOTÁN című díjnyertes írásomat, valamint A PALOTAI MESZESEK, A PALOTAI CSAPÓK ÉS TUTYIKÉSZÍTŐK című szintén díjnyertes munkáimat.

Várpalota, 1994. ápr. 17.

Pacsuné Fodor Sára